

[Till Innehållet](#)

[Skolverket logotyp](#)

- [Innehåll A-Ö](#)
- [Lättläst](#)
- [Languages](#)
- [Sök](#)

Undervisning

[Förskolan](#)

- [Läroplan](#)
- [Förskollärarlegitimation](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Forskning](#)

[Förskoleklassen](#)

- [Läroplan](#)
- [Kartläggning](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Forskning](#)

[Fritidshemmet](#)

- [Läroplan](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Inspiration och reportage](#)
- [Kompetensutveckling](#)
- [Stöd i arbetet](#)
- [Forskning](#)

[Grundskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [Betyg](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Anpassade grundskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Specialskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Sameskolan](#)

- [Läroplan och kursplaner](#)
- [Bedömning](#)
- [Nationella prov](#)
- [IUP med omdömen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Gymnasieskolan](#)

- [Läroplan, program och ämnen](#)
- [Bedömning](#)

- [Nationella prov](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

[Anpassade gymnasieskolan](#)

- [Läroplan, program och ämnen](#)
- [Betyg](#)
- [Lärarlegitimation](#)

- [Stöd i arbetet](#)

[Vuxenutbildningen](#)

- [Komvux i svenska för invandrare \(sfi\)](#)
- [Komvux på grundläggande nivå](#)
- [Komvux på gymnasial nivå](#)
- [Komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå](#)
- [Komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå](#)

[Dansarutbildningen](#)

- [Läroplan och kursplan](#)
- [Bedömning](#)
- [Betyg](#)
- [Nationella prov](#)

Skolutveckling

- [Leda och organisera](#)
- [Kvalitetsarbete](#)
- [Digitala nationella prov](#)
- [Säkerhet och krisberedskap](#)
- [Statsbidrag](#)
- [Forskning och utvärderingar](#)
- [Statistik](#)
- [Kurser och utbildningar](#)
- [Inspiration och stöd i arbetet](#)
- [Anordna och administrera utbildning](#)
- [Nationella skolutvecklingsprogram](#)

Regler och ansvar

- [Ansvar i skolfrågor](#)
- [Förändringar inom skolområdet](#)
- [Skollagen och förordningar](#)
- [Allmänna råd](#)
- [Sök förordningar och föreskrifter \(SKOLFS\)](#)
- [Så styrs skolan](#)
- [Lärar- och förskollärarlegitimation](#)
- [Barnkonventionen](#)

För dig som ...

- [Vill bli lärare](#)
- [Är arbetsgivare](#)
- [Är elev, förälder eller vårdnadshavare](#)
- [Är skolbibliotekarie](#)
- [Är studie- och yrkesvägledare](#)

Om oss

- [Kontakta oss](#)
- [Vår verksamhet](#)
- [Organisation](#)
- [Jobba hos oss](#)
- [Kalender](#)
- [Publikationer](#)
- [Nyhetsbrev och sociala medier](#)
- [Hantering av personuppgifter](#)
- [Öppna data](#)
- [Press](#)
- [Aktuellt](#)
- [Innehåll A-Ö](#)

- [Lättläst](#)
- [Languages](#)
- [Start](#)
- › Regler och ansvar
- › [Ansvar i skolfrågor](#)
- › Skolplikt och rätt till utbildning

Öppna innehållsförteckningen

Stäng innehållsförteckningen

- [Begreppen skolplikt och rätt till utbildning](#)
- [När skolplikten inträder](#)
- [Hur skolplikten ska fullgöras](#)
- [Skolpliktens upphörande](#)
- [Ansvar för att skolplikten fullgörs](#)
- [Rätt att slutföra skolgången](#)
- [Börja i skolan ett år tidigare](#)
- [Uppflyttning till en högre årskurs](#)
- [Att gå om](#)

Vissa flyktingar från Ukraina kan nu bli folkbokförda. Den som uppfyller kraven för att bli folkbokförd har samma rätt till utbildning som andra personer som är eller ska vara folkbokförda här i landet, och barn som ska vara folkbokförda omfattas av skolplikt i Sverige.

[Läs mer om detta här](#)

Det är Skatteverket som beslutar om folkbokföring.

[Information om folkbokföring av personer från Ukraina, Skatteverkets webbplats](#) [Länk till annan webbplats.](#)

Skolplikt och rätt till utbildning

Nästan alla barn har skolplikt från och med sex års ålder. Det finns också barn och unga som inte har skolplikt men som ändå har rätt till utbildning i förskoleklassen, grundskolan eller övriga obligatoriska skolformer. Här kan du läsa om reglerna kring skolplikt och rätt till utbildning. Du hittar också information om under vilka förutsättningar en elev kan flyttas till en högre årskurs eller gå om en årskurs.

Begreppen skolplikt och rätt till utbildning

Vad innebär skolplikt?

Skolplikt innebär att barn måste gå i skolan och delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen. För att inte behöva gå till skolan ska barnet ha ett giltigt skäl att vara frånvarande, till exempel sjukdom eller beviljad ledighet.

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång får hemkommunen under vissa förutsättningar förelägga elevens vårdnadshavare att se till att eleven kommer till skolan.

Källor: 7 kapitlet 2, 17 och 23 §§ skollagen.

[Omfattning på den obligatoriska verksamheten](#)

[Ledighet i skolan](#)

[Vad kan hemkommunen göra om en elevs vårdnadshavare inte ser till att eleven kommer till skolan?](#)

Vilka barn har skolplikt?

Barn som är eller ska vara folkbokförda i Sverige har skolplikt.

Om ett barn varaktigt vistas utomlands upphör dock skolplikten, även om barnet är folkbokfört i landet. Det är hemkommunen som avgör om en utlandsvistelse ska anses som varaktig eller inte.

Barn vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att de ska gå i skolan har inte skolplikt. Barn som har rätt till utbildning trots att de inte är eller ska vara folkbokförda i landet har inte heller skolplikt. Till den gruppen hör exempelvis barn som är asylsökande, barn som har ansökt om eller fått ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd som inte ska vara folkbokförda och barn som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning (är papperslösa).

Källor: 7 kapitlet 2 § och 29 kapitlet 2 § skollagen.

[När börjar skolplikten?](#)

[Kan en elevs skolplikt upphöra i förtid?](#)

Vilka barn och unga har rätt till utbildning i de obligatoriska skolformerna?

Alla barn som omfattas av skolplikten har en grundlagsreglerad rätt till kostnadsfri utbildning.

Det finns också vissa grupper av barn som har rätt till kostnadsfri utbildning trots att de inte omfattas av skolplikten. Det gäller barn som inte ska vara folkbokförda i Sverige men som ändå ska anses som bosatta i landet vid tillämpning av skollagen, till exempel barn som är asylsökande, barn som har ansökt om eller fått ett uppehållstillstånd med tillfälligt skydd som inte ska vara folkbokförda och barn som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning (är papperslösa).

Dessutom har elever i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan i vissa fall rätt till utbildning efter att deras skolplikt har upphört. Det gäller om de inte har gått ut den högsta årskursen när skolplikten upphör, eller om de när skolplikten upphör inte har uppfyllt de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Barn som anses bosatta i utlandet hos sina vårdnadshavare har samma rätt till utbildning i förskoleklassen, grundskolan eller anpassade grundskolan som barn som anses bosatta i Sverige, om minst en vårdnadshavare är svensk medborgare. Den kommun där barnet stadigvarande vistas ska anses som hemkommun vid tillämpningen av skollagen i en sådan situation. Frågan om mottagande av ett sådant barn provas på begäran av barnets vårdnadshavare.

Källor: 7 kapitlet 2-3 och 15 §§, 29 kapitlet 2 § skollagen samt 4 kapitlet 2 § skolförordningen.

[Nyanlända elevers utbildning](#)

[Frågor och svar om utbildning för personer som flytt från Ukraina](#)

[Rätt att slutföra skolgången efter att skolplikten upphört](#)

[Avgifter i skolan](#)

Kan ett barn som inte är bosatt i Sverige och inte har en vårdnadshavare som är svensk medborgare tas emot i svensk skola?

Ja. En huvudman får ta emot ett barn som inte anses bosatt i Sverige som elev i sin förskoleklass eller grundskola.

Ett barn som inte anses som bosatt i Sverige får tas emot i specialskolan om det finns särskilda skäl.

I dessa situationer är det en möjlighet för ett barn att tas emot i svensk skola. Det är däremot inte en rättighet som det är för barn som anses bosatta i utlandet hos vårdnadshavare med svenskt medborgarskap.

Källor: 4 kapitlet 2-3 §§ skolförordningen.

Vad är närvaroplikt?

Elever i förskoleklass, grundskola och övriga obligatoriska skolformer ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om de inte har ett giltigt skäl att vara frånvarande. Det gäller även elever som inte omfattas av skolplikten, och kallas ibland för närvaroplikt. Även elever som går i de frivilliga skolformerna gymnasieskolan eller anpassade gymnasieskolan har närvaroplikt.

Vårdnadshavare till elever som har närvaroplikt men inte skolplikt kan inte ges ett föreläggande av hemkommunen om eleven inte kommer till skolan. Skollagens bestämmelser om utredning av upprepade eller längre frånvaro gäller dock även för dessa elever.

Källor: 7 kapitlet 17, 19 a och 22 §§, 15 kapitlet 16 § och 18 kapitlet 16 § skollagen.

[Frånvaro i skolan](#)

[Vad kan hemkommunen göra om en elevs vårdnadshavare inte ser till att eleven kommer till skolan?](#)

[Vad menas med hemkommun? Dölj Visa](#)

Enligt skollagen är hemkommunen den kommun som man är folkbokförd i. När det gäller personer som är bosatta i Sverige utan att vara folkbokförda är hemkommunen den kommun som de stadigvarande vistas i. Om en person saknar stadigvarande vistelseort är hemkommunen den kommun som personen för tillfället uppehåller sig i. Detsamma gäller personer som har skyddad folkbokföring.

Källa: 29 kapitlet 6 § skollagen.

[Vad innebär det att man är bosatt i Sverige? Dölj Visa](#)

Att man är bosatt i Sverige innebär vid tillämpning av skollagen att man är eller ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen.

Det finns även personer som räknas som bosatta trots att de inte är eller ska vara folkbokförda i Sverige. Det gäller

1. personer som omfattas av 1 § första stycket eller 1 a § första stycket lagen om mottagande av asylsökande med flera, det vill säga bland andra asylsökande och personer som har ansökt om eller fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som inte är folkbokförda här i landet
2. personer som vistas i Sverige med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kapitlet 15 § utlänningslagen, det vill säga sådana tidsbegränsade uppehållstillstånd som kan ges till personer som samarbetar med brottsutredande myndigheter för att en förundersökning eller huvudförhandling i brottmål ska kunna genomföras

3. personer som har rätt till utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen till följd av EU-rätten, avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller avtalet mellan EU och dess medlemsstater och Schweiz om fri rörlighet för personer
4. familjemedlemmar till en person som tillhör en främmande makts beskickning eller lönade konsulat eller dess betjäning eller som avses i 4 § lagen om immunitet och privilegier och som inte omfattas av punkt 3, exempelvis familjemedlemmar till diplomater från tredje land
5. personer som vistas i Sverige utan stöd av myndighetsbeslut eller författning, ibland kallade papperslösa.

Personer som tillhör någon av dessa kategorier har rätt till utbildning i Sverige trots att de inte är eller ska vara folkbokförda här. Men rätten till utbildning är begränsad för de flesta av kategorierna, till skillnad från personer som är eller ska vara folkbokförda här och som därmed har rätt till utbildning i Sverige fullt ut. I vilken utsträckning en person har rätt till utbildning beror alltså på vilken kategori hen tillhör.

Källa: 29 kapitlet 2–3 §§ skollagen.

[Mer om folkbokföring på Skatteverkets webbplats](#) [Länk till annan webbplats, öppnas i nytt fönster.](#)

[Vad är en huvudman inom skolväsendet? Dölj Visa](#)

Förskolor, skolor, fritidshem och kommunal vuxenutbildning har alltid en huvudman. Huvudmannen är ytterst ansvarig för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och andra bestämmelser. Alla huvudmän inom skolväsendet ska ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen.

Kommuner

En kommun kan vara huvudman för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning.

Enskilda

En enskild fysisk eller juridisk person kan vara huvudman för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. En enskild huvudman kallas ofta även för "fristående huvudman". För kontakt med en fristående huvudman vänder man sig till verksamhetens styrelse eller motsvarande.

Regioner

Gymnasieskolor, anpassade gymnasieskolor och kommunal vuxenutbildning kan i viss utsträckning ha en region som huvudman.

Staten

Specialskolor och sameskolor samt förskoleklass och fritidshem vid en specialskola eller sameskola har staten som huvudman.

Källor: 2 kapitlet 2-8 § och 4 kapitlet 8 § skollagen.

När skolplikten inträder

När börjar skolplikten?

Skolplikten inträder höstterminen det kalenderår då ett barn fyller sex år.

Källa: 7 kapitlet 10 § skollagen.

Kan ett barn få uppskjuten skolplikt?

Om barnets vårdnadshavare begär det, och det finns särskilda skäl, kan skolplikten skjutas upp ett år. Skolplikten börjar då höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år.

Enligt förarbetena kan särskilda skäl exempelvis vara att barnet har en funktionsnedsättning eller en sjukdom. Ett annat exempel kan vara att barnet fötts mycket sent på året och orienterat sig mot och identifierat sig med barn födda året efter. Ytterligare ett exempel kan vara att barnet tillbringat kort tid i Sverige.

Hemkommunen prövar frågan om uppskjuten skolplikt efter begäran av barnets vårdnadshavare.

Ett barn som fått uppskjuten skolplikt ska erbjudas att få gå i förskola tills hen börjar i skolan.

Källor: 7 kapitlet 10 § och 8 kapitlet 3 § skollagen samt proposition 2017/18:9 Skolstart vid sex års ålder, sidan 51–52.

[Rätt till förskola](#)

[Kan ett barn som har fått uppskjuten skolplikt och ska gå i anpassade grundskolan hoppa över förskoleklassen?](#)

Hur skolplikten ska fullgöras

Hur ska barn fullgöra sin skolplikt?

Huvudregeln är att barn ska börja fullgöra sin skolplikt i förskoleklassen. Efter förskoleklassen fullgörs skolplikten i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan. I vissa fall kan ett barn fullgöra skolplikten i en internationell skola.

Barn som vistas i särskilda ungdomshem kan fullgöra sin skolplikt genom att delta i utbildning vid ungdomshemmet, om det inte är lämpligt att de går i en vanlig skola.

En elev som vårdas på sjukhus eller en institution knuten till ett sjukhus kan under vissa förutsättningar få undervisning på sjukhuset eller institutionen. Vidare kan en elev som inte vårdas på sjukhus och som på grund av sjukdom eller liknande skäl under längre tid inte kan delta i vanligt skolarbete få särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats. Men en elev som får sjukhusundervisning eller särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats fullgör fortfarande skolplikten i sin ordinarie skola.

Om det finns synnerliga skäl, det vill säga mycket starka skäl, kan ett barn få fullgöra sin skolplikt på annat sätt än vad som anges i skollagen.

Källor: 7 kapitlet 4 § samt 24 kapitlet 3, 4, 8, 16-18 och 20-25 §§ skollagen.

[Sjukhusundervisning](#)

[Särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats](#)

[Vad innebär fullgörande av skolplikten på annat sätt?](#)

Kan ett barn börja fullgöra skolplikten direkt i grundskolan eller motsvarande skolformer?

Ja, under vissa förutsättningar får ett barn hoppa över förskoleklassen och börja direkt i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan höstterminen det kalenderår då hen fyller sex år. Det gäller om barnets vårdnadshavare begär det och barnet bedöms ha förutsättningar för det.

Om barnet ska börja i grundskolan eller sameskolan är det rektorn som fattar ett sådant beslut. Om barnet ska börja i specialskolan är det Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) som fattar beslutet. Om barnet ska börja i anpassade grundskolan fattas beslutet av barnets hemkommun.

Källa: 7 kapitlet 11 a § skollagen.

Kan ett barn som fått uppskjuten skolplikt och ska gå i anpassade grundskolan hoppa över förskoleklassen?

Ja. I en sådan situation får barnet börja fullgöra skolplikten direkt i anpassade grundskolan höstterminen det kalenderår då barnet fyller sju år, om barnets vårdnadshavare begär det hos hemkommunen. För att det ska vara möjligt måste det dock vara utrett och beslutat av hemkommunen att barnet tillhör målgruppen för anpassade grundskolan.

Många barn som tillhör målgruppen för anpassade grundskolan kan först gå i en förskoleklass som bedrivs i anslutning till en grundskola, sameskola eller specialskola. Men eftersom skolbyten kan vara komplicerade för vissa barn, och anpassade grundskolor inte har egna förskoleklasser, finns en flexibilitet i skollagen för de barn som fått uppskjuten skolplikt och ska gå i anpassade grundskolan. Deras vårdnadshavare får alltså välja om barnet vid höstterminens start det kalenderår som barnet fyller sju år ska börja fullgöra skolplikten i förskoleklassen eller direkt i anpassade grundskolan.

Motsvarande valmöjlighet finns inte för barn som fått uppskjuten skolplikt och ska gå i grundskolan, specialskolan eller sameskolan. De ska börja fullgöra skolplikten i förskoleklassen höstterminen det kalenderår då de fyller sju år.

Källor: 7 kapitlet 4-5 och 11 b §§ skollagen samt proposition 2017/18:9 Skolstart vid sex års ålder, sidan 58-59.

[Uppskjuten skolplikt](#)

[Mottagande i anpassade grundskolan](#)

Vad innebär fullgörande av skolplikten på annat sätt?

I undantagsfall kan ett barn få fullgöra sin skolplikt på annat sätt än vad som anges i skollagen. Enligt förarbetena kan exempel på sådana undantagsfall vara att barnet får sin undervisning vid en filminspelning eller i en skola som tillhör ett annat lands skolsystem.

För att ett barn ska få fullgöra skolplikten på annat sätt krävs att

1. verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds enligt skollagen,
2. behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses, och
3. att det finns synnerliga skäl, det vill säga mycket starka skäl.

Kravet på synnerliga skäl innebär att bestämmelsen ska användas mycket restriktivt.

Det är barnets hemkommun som beslutar om fullgörande av skolplikten på annat sätt. För barn som har en sådan funktionsnedsättning som kan vara grund för att fullgöra skolplikten i specialskolan är det SPSM som prövar frågan.

Medgivande om fullgörande av skolplikten på annat sätt får lämnas för upp till ett år i sänder. Under den tiden ska det prövas hur verksamheten utfaller.

Medgivandet ska återkallas om det kan antas att någon av förutsättningarna för medgivande inte längre finns. Ett beslut om återkallelse av ett medgivande gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

Källor: 24 kapitlet 23–25 §§ skollagen och proposition 2009/10:165 Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet, sidan 885.

Finns det något som heter "hemundervisning" eller "hemskolning"?

Ibland används begreppen "hemundervisning" eller "hemskolning" när ett barns vårdnadshavare vill att barnet ska undervisas hemma i stället för i skolan. Det är som huvudregel inte tillåtet, eftersom skolpliktiga barn både har en rätt och en skyldighet att delta i utbildning i skolan.

Den särskilda utbildningsform som heter "särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats" anordnas för elever som på grund av sjukdom eller liknande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete under längre tid. Särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats är dock inte ett annat sätt för en elev att fullgöra sin skolplikt, utan anordnas som ersättning för den ordinarie undervisning som eleven inte kan delta i på grund av sin sjukdom.

Källor: 7 kapitlet 2-7 §§ och 24 kapitlet 20-25 §§ skollagen.

[Hur ska barn fullgöra sin skolplikt?](#)

[Särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats](#)

Kan en elev få undervisning i hemmet om eleven inte trivs i skolmiljön?

Elever i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan har skolplikt och rätt till utbildning. Det finns ingen bestämmelse i skollagen som möjliggör att en elev kan få undervisning i hemmet enbart på grund av att hen inte trivs i skolan.

Om en elev mår dåligt i skolmiljön, eller har andra svårigheter i skolsituationen, har skolan en långtgående skyldighet att agera. Vad skolan är skyldig att göra beror på den unika situationen. Det skulle till exempel kunna handla om att skolan måste vidta åtgärder mot kränkande behandling, arbeta främjande och åtgärdande med trygghet och studiero eller utreda om eleven har behov av särskilt stöd.

Det finns bestämmelser i skollagen som reglerar att en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan som har en dokumenterad medicinsk, psykisk eller social problematik under vissa förutsättningar kan få distansundervisning som särskilt stöd. Ett antal krav måste dock vara uppfyllda för att det ska vara möjligt. Huvudmannen måste också ha fått ett godkännande som utförare av distansundervisning från Skolinspektionen. Om ett sådant godkännande inte lämnats får skolan inte bedriva distansundervisning.

En elev som på grund av sjukdom eller liknande skäl inte kan delta i vanligt skolarbete under en längre tid har rätt till den särskilda utbildningsformen särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats. Särskild undervisning får bara anordnas om eleven är just sjuk eller liknande, och det därför inte är möjligt för eleven att delta i den vanliga undervisningen. Det är huvudmannen för elevens skola som bedömer om kraven för särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats är uppfyllda.

Källor: 1 kapitlet 10 §, 3 kapitlet 11 a §, 7 kapitlet 2-7 §§, 22 kapitlet 9 § samt 24 kapitlet 20-22 §§ skollagen.

[Kränkande behandling, mobbning och diskriminering](#)

[Trygghet, studiero och disciplinära åtgärder](#)

[Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram](#)

[Distansundervisning](#)

[Särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats](#)

Kan en elev befrias från obligatoriska inslag i undervisningen?

Huvudregeln är att elever i de obligatoriska skolformerna ska delta i alla delar av den undervisning som anordnas för att ge den avsedda utbildningen. I undantagsfall får en elev befrias från deltagande i obligatoriska inslag i undervisningen. Det gäller om elevens vårdnadshavare begär det och det finns synnerliga skäl, det vill säga mycket starka skäl. Ett sådant beslut får endast avse enstaka tillfällen under ett läsår. Rektorn fattar beslutet och får inte delegera beslutet till någon annan.

En rektors beslut om befrielse från skyldighet att delta i obligatoriska inslag i undervisningen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Källor: 7 kapitlet 19 § och 28 kapitlet 9 § skollagen.

[Befrielse i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan](#)

[Vad är särskilda utbildningsformer? Dölj Visa](#)

Särskilda utbildningsformer regleras i 24 kapitlet skollagen och är inte en del av skolväsendet. Särskilda utbildningsformer omfattas bara av skollagens bestämmelser om det står uttryckligen i lagtexten att de omfattas.

De särskilda utbildningsformerna är:

- internationella skolor på grundskolenivå
- internationella skolor på gymnasienivå

- utbildning vid särskilda ungdomshem
- utbildning för intagna i kriminalvårdsanstalt
- utbildning vid folkhögskola som motsvarar sfi
- utbildning för barn och elever som vårdas på sjukhus eller en institution som är knuten till ett sjukhus
- särskild undervisning i hemmet eller på annan lämplig plats
- fullgörande av skolplikten på annat sätt

Källor: 1 kapitlet 1-2 §§ och 24 kapitlet 1-26 §§ skollagen.

Skolpliktens upphörande

När upphör skolplikten?

För elever i grundskolan och anpassade grundskolan upphör skolplikten vid vårterminens slut det tionde året efter det att eleven har börjat fullgöra skolplikten. För de flesta elever är det när de har gått ut årskurs 9. För elever i specialskolan upphör skolplikten vid vårterminens slut det elfte året efter det att de har börjat fullgöra skolplikten, vanligtvis när de har gått ut årskurs 10.

Källa: 7 kapitlet 12 § skollagen.

Kan en elev få förlängd skolplikt?

Ja. För en elev som inte har gått ut den högsta årskursen när skolplikten annars skulle ha upphört ska skolplikten förlängas med ett år. Det kan till exempel gälla elever som har gått om en årskurs. Skolplikten kan dock aldrig fortsätta efter att en elev har fyllt 18 år. Däremot har en elev alltid rätt att gå klart den högsta årskursen, även om skolplikten har upphört.

Hemkommunen prövar om skolplikten ska förlängas för en elev. För elever i specialskolan är det SPSM som prövar frågan.

Källor: 7 kapitlet 13 och 15 §§ skollagen.

[Rätt att slutföra utbildningen i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan](#)

Kan en elevs skolplikt upphöra i förtid?

Ja, skolplikten upphör i förtid om eleven redan före den tidpunkt då skolplikten annars skulle ha upphört uppfyller de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Samma sak gäller om en elev har fått förlängd skolplikt, men under det extra skolpliktsåret uppfyller de betygskriterier som minst ska uppfyllas. En elev har dock alltid rätt att gå klart den högsta årskursen, även om skolplikten har upphört. Hemkommunen prövar om en elevs skolplikt ska upphöra tidigare. För elever i specialskolan är det SPSM som prövar frågan.

Skolplikten upphör också om ett barn flyttar utomlands och inte längre ska vara folkbokfört i Sverige. Detsamma gäller om ett barn som är eller ska vara folkbokfört i Sverige varaktigt vistas utomlands. Det är inte reglerat hur lång utlandsvistelsen ska vara för att ses som varaktig. Hemkommunen gör den bedömningen i det enskilda fallet.

Källor: 7 kapitlet 2 och 14–15 §§ skollagen.

[Prövning för betyg](#)

[Rätt att slutföra utbildningen i grundskolan, anpassade grundskolan och specialskolan](#)

Ansvar för att skolplikten fullgörs

Vem ansvarar för att skolplikten fullgörs?

Ansvaret för att skolplikten fullgörs är delat mellan flera parter:

- Barnets vårdnadshavare ansvarar för att barnet kommer till skolan och för att uppmäna barnet till att delta i utbildningen.
- Hemkommunen ansvarar för att skolpliktiga barn får den utbildning de har rätt till. Hemkommunen måste se till att utbildning i förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola kommer till stånd för alla som har rätt till sådan utbildning och inte fullgör sin skolgång på annat sätt. Om en skolpliktig elev har upprepade eller längre frånvaro, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, ska hemkommunen vid behov samordna insatser med samhällsorgan, organisationer eller andra som berörs.
- Huvudmannen för den skola där en elev är inskriven ska se till att eleven fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skola med en annan huvudman än hemkommunen ska huvudmannen snarast informera hemkommunen om det. Detsamma gäller om det har inletts en utredning om en elevs frånvaro hos en annan huvudman än hemkommunen.

Källor: 7 kapitlet 20-22 §§, 9 kapitlet 12 §, 10 kapitlet 24 § och 11 kapitlet 24 § skollagen.

[Välja förskoleklass och grundskola eller anpassad grundskola](#)

Stöd i arbetet

[Främja närvaro och förebygga frånvaro](#)

[Utveckla skolans samverkan med hem och vårdnadshavare](#)

Vad kan hemkommunen göra om en elevs vårdnadshavare inte ser till att eleven kommer till skolan?

Vårdnadshavare ska se till att deras barn fullgör sin skolplikt. I det ansvaret ingår att se till att barnet kommer till skolan och att uppmana barnet att delta i utbildningen.

Om ett skolpliktigt barns vårdnadshavare inte ser till att barnet fullgör sin skolgång får hemkommunen förelägga barnets vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett föreläggande är ett myndighetsbeslut som innebär att den som beslutet gäller måste vidta en viss åtgärd. Hemkommunen får förena föreläggandet med vite. Det innebär att elevens vårdnadshavare kan behöva betala ett penningbelopp om föreläggandet inte följs. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart om kommunen inte beslutar något annat.

Ibland utgör upprepade eller omfattande skolfrånvaro en signal om att ett barn far illa. Alla som arbetar i skolor och andra verksamheter enligt skollagen är skyldiga att göra en orosanmälan till socialnämnden om de får kännedom om eller misstänker att ett barn under 18 år far illa. Skolverket har tagit fram ett stödmaterial för hur skolor och kommuner kan samverka med andra aktörer när barn befinner sig i utsatta situationer.

Källor: 7 kapitlet 20 och 23 §§ samt 29 kapitlet 13 § skollagen.

Stöd i arbetet

[Skolans ansvar för barn som far illa](#)

Rätt att slutföra skolgången

Kan en elev ha rätt att gå kvar i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan efter att skolplikten upphört?

Ja, i vissa fall. En elev har rätt att slutföra den högsta årskursen även om skolplikten upphör dessförinnan. Det innebär att elever i grundskolan eller anpassade grundskolan har rätt att gå ut årskurs 9 och att elever i specialskolan har rätt att gå ut årskurs 10.

En elev som inte har uppfyllt de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas i den aktuella skolformen har också rätt att slutföra utbildningen under ytterligare två år efter att skolplikten upphört. Under denna tid har en elev i anpassade grundskolan rätt till minst 800 timmars undervisning utöver den garanterade undervisningstiden, om eleven inte dessförinnan uppfyller betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper.

Det finns också en mer vidsträckt rätt till utbildning efter skolpliktens upphörande för vissa elever i specialskolan. Det gäller elever som går i specialskolan därför att de antingen är dövblinda eller har en synskada tillsammans med ytterligare funktionsnedsättning. Om en sådan elev inte bedöms ha förmåga att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppnås under två år efter skolpliktens upphörande, och om eleven på grund av sina funktionsnedsättningar inte kan få tillfredsställande förhållanden i anpassade gymnasieskolan eller gymnasieskolan, får eleven i mån av plats gå kvar i specialskolan till och med vårterminen det kalenderår eleven fyller 21 år.

För en elev i grundskolan eller anpassade grundskolan är det hemkommunen som prövar frågan om rätt att slutföra skolgången. För en elev i specialskolan prövas frågan av SPSM.

Källor: 7 kapitlet 15–16 §§ skollagen och proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, sidan 704.

[När upphör skolplikten?](#)

[Undervisningstid, lärotider och schema](#)

Kan en elev börja på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan och sedan gå tillbaka till grundskolan?

En elev som har tagit steget från grundskolan till gymnasieskolan är inte längre elev i grundskolan. Det innebär att eleven inte längre har rätt att gå i grundskolan.

Men utifrån skolans regelverk bedömer Skolverket att det inte finns något som hindrar att hemkommunen ändå går eleven till mötes och låter hen gå tillbaka till grundskolan. Det är viktigt att eleven går klart sin utbildning, både för eleven själv och för samhället.

Källa: 7 kapitlet 15 § skollagen.

Börja i skolan ett år tidigare

Kan ett barn börja i skolan ett år tidigare?

Ja, ett barn får tas emot i förskoleklassen redan höstterminen det kalenderår då barnet fyller fem år, om barnets vårdnadshavare önskar det. Det är en möjlighet men inte en rättighet. Ett barn som börjat ett år tidigare i förskoleklass har inte skolplikt, men däremot närvaroplikt.

När en elev som har börjat i skolan ett år tidigare har gått ut förskoleklassen får hen börja fullgöra sin skolplikt i grundskolan eller någon av de andra obligatoriska skolformerna höstterminen det kalenderår då hen fyller sex år.

Källor: 7 kapitlet 11-11 a §§ skollagen.

[Vad är närvaroplikt?](#)

Uppflyttning till en högre årskurs

Kan en elev i förskoleklassen flytta upp till årskurs 1 i förtid?

Ja, rektorn får besluta att en elev i förskoleklassen ska flyttas till årskurs 1 under pågående läsår. Det gäller om rektorn bedömer att eleven har goda förutsättningar för det och om elevens vårdnadshavare medger att eleven ska flyttas upp.

Källa: 4 kapitlet 7 § skolförordningen.

Kan en elev i grundskolan eller en motsvarande skolform flytta upp till en högre årskurs?

Ja, rektorn får besluta att en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan ska flyttas till en högre årskurs än den årskurs som eleven redan tillhör eller normalt ska tillhöra. Det gäller om eleven har goda förutsättningar att delta i utbildningen i den högre årskursen, och elevens vårdnadshavare medger att eleven flyttas upp. Ett beslut om uppflyttning till en högre årskurs kan tas under pågående läsår eller vid slutet av ett läsår.

Källa: 4 kapitlet 7 § skolförordningen.

Att gå om

Kan en elev gå om förskoleklassen?

Ja, under vissa förutsättningar får rektorn besluta att en elev ska få gå i förskoleklassen ytterligare ett läsår. Det gäller om elevens vårdnadshavare begär det och det finns särskilda skäl. Ett sådant beslut ska tas med barnets bästa som utgångspunkt.

Det är ingen rättighet att få gå om förskoleklassen, utan en möjlighet.

Källor: 1 kapitlet 10 § skollagen och 4 kapitlet 6 § skolförordningen.

Kan en elev i grundskolan eller en motsvarande skolform gå om en årskurs?

Ja, i vissa fall. Huvudregeln är att varje elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska flyttas till närmast högre årskurs vid slutet av läsåret. Under vissa förutsättningar får rektorn dock besluta att en elev ska gå om en årskurs. Det gäller om elevens vårdnadshavare medger det, och om det är lämpligast för eleven med hänsyn till hans utveckling och personliga förhållanden i övrigt. Om det finns synnerliga skäl, det vill säga mycket starka skäl, får rektorn besluta att en elev ska gå om en årskurs även om elevens vårdnadshavare inte ger sitt medgivande.

Ett beslut om att en elev ska gå om kan tas både under pågående läsår och vid slutet av läsåret. Beslutet kan antingen gälla att eleven ska gå om den årskurs som hen för närvarande är inskriven i, eller att eleven ska gå om en årskurs som eleven redan slutfört, alltså flyttas ned en årskurs.

Rektorn får inte delegera ett beslut om att en elev ska gå om till någon annan. Beslutet får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Innan rektorn fattar beslut om att en elev ska gå om ska elevens vårdnadshavare ges tillfälle att yttra sig. Rektorn ska även i övrigt följa de bestämmelser i förvaltningslagen som ska tillämpas vid myndighetsutövning mot enskilda enligt skollagen. Dessutom ska rektorn, i enlighet med skollagens bestämmelse om hänsyn till barnets bästa, låta eleven själv komma till tals innan beslutet fattas.

Källor: 1 kapitlet 10 §, 7 kapitlet 11 c §, 28 kapitlet 16 § och 29 kapitlet 10 § skollagen, 4 kapitlet 4 § skolförordningen samt proposition 2021/22:162 Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning, sidan 137-138.

Hur görs bedömningen av om det är lämpligast för eleven att gå om?

Ett beslut om att en elev ska gå om en årskurs ska alltid tas med barnets bästa som utgångspunkt.

I förarbetena lyfts situationer där en elev har betydande svårigheter att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och det kan antas att det skulle hjälpa eleven om hen går om. Ett beslut om att en elev ska gå om får dock aldrig användas som ett alternativ till rätten till extra anpassningar eller särskilt stöd. Det får alltså inte vara så att en elev måste gå om en årskurs därför att skolan inte uppfyllt sina skyldigheter att ge eleven stödinsatser.

Enligt förarbetena bör rektorn, innan beslutet fattas, konsultera elevhälsan för att ta reda på om elevens behov av att gå om har sin grund i behovet av pedagogiska insatser eller om det finns bakomliggande medicinska eller psykologiska orsaker. Detta för att kunna säkerställa vilka insatser som behövs.

Källor: 1 kapitlet 10 §, 3 kapitlet 5 och 7 §§, 7 kapitlet 11 c § skollagen samt proposition 2021/22:162 Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning, sidan 138-140 och 160-161.

[Extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram](#)

Vad krävs för att rektorn ska kunna besluta att en elev ska gå om även om elevens vårdnadshavare inte vill det?

Huvudregeln är att rektorn bara får besluta att en elev ska gå om en årskurs om elevens vårdnadshavare medger det. Men om det finns synnerliga skäl får ett sådant beslut fattas mot elevens vårdnadshavares vilja. Att det krävs synnerliga skäl innebär enligt förarbetena att rektorn bara ska använda denna möjlighet i undantagsfall.

Enligt förarbetena avses sådana situationer där det framstår som uppenbart att det inte överensstämmer med elevens behov och förutsättningar att flytta upp till närmast högre årskurs eller fortsätta i den årskurs där eleven för närvarande går.

Källor: 7 kapitlet 11 c § skollagen samt proposition 2021/22:162 Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning, sidan 140 och 161.

Senast uppdaterad 25 juni 2024

Innehåll på denna sida

Regler och ansvar

[Frånvaro i skolan](#)

Rektorn är skyldig att uttreda upprepad och längre frånvaro. Här kan du läsa om vad som gäller kring frånvaro i skolan.

Regler och ansvar

[Ledighet i skolan](#)

Normalt är det rektorn som beslutar om en elev ska få ledigt från skolan. Här kan du läsa om vad som gäller kring ledighet i skolan.

Regler och ansvar

[Nyanlända elevers utbildning](#)

Här kan du läsa om särskilda regler för mottagande av och stöd till nyanlända elever.

Stöd i arbetet

[Främja närvaro och förebygga frånvaro](#)

Skolan ska motverka omfattande frånvaro genom att systematiskt främja närvaro. Här finns stöd till skolor och huvudmän i det arbetet.

Stöd i arbetet

[Obruten skolgång för placerade barn](#)

Barn och unga i samhällsvård har rätt till samma skolgång som alla barn och unga. Använd SAMS eller SiSam som ger stöd för samverkan mellan skola och socialtjänst.

Regler och ansvar

[Tillsynsansvaret](#)

Förskolan, skolan och fritidshemmet ansvarar för att barn och elever får tillsyn och inte skadas eller skadar andra. Här kan du läsa om vad det ansvaret innebär.

- [Start](#)
- › Regler och ansvar
- › [Ansvar i skolfrågor](#)
- › Skolplikt och rätt till utbildning

/

[Till toppen](#)